

Előfizetési feltételek:
Fizetendő Debreczenben.
Egész évre 2 frt.
Fél évre 1 „
Közsegeknek 60 kr. évi postadíj előleges beküldése után ingyen.
Egyes szám ára 5 kr.

Szerkesztőségi és kiadói iroda:
Rózsá-tér 16-dik sz. házban, (kenyér-piacz,
Vilmos sörösrakna szomszédságában.)
Kéziratok vissza nem adatnak.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI ÉRTESETŐ.

TÁRSADALMI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetési díjak:
Négy-hasábos petit sorért 5 kr.; többosz-
ról 4 kr.
Nagyobb és többoszori hirdetéseknek nagyon kedvező engedmények tételnek.
Bélyegdíj: minden beiktatásért külön 30 kr.
„Nyilváltér“-ben megjelenő közlemény minden petit sora 15 kr.
Hirdetések és előfizetések helyben a kiadói hivatalnál, Csáthy Fer. és Társa, Telegdi K. Lajos és László Albert könyvkereskedésében, Budapest: Goldberger A. V., Blockner J., Eckstein Bernát és Haasenstein és Vogler, Bécsben, Prágában Haasenstein és Vogler, A. Oppelik, Schalek H. és Párisban, Hamburgban és Majnai-Frankfurtban: G. L. Daube és Mosse Rudolf hirdetési intézetében fogadtatnak el.

ELŐFIZETÉSI FÖLHÍVÁS.

Pár hét múlva lapunk, mely a magyar hírlapirodalomnak legrégibb zászlóvivője ötvenkettedik év folyamába lép át. Hogy miképen szolgálta a közügyet és miként teljesítette a társadalommal szemben köteleit? Arra nézve talán elég leendő, minden öndicsekvéstől ment hivatkozásunk 51 éves múltjára. Mint a közvélemény egyik tényezője, éppen a közvélemény van hivatva arra, hogy ítéletet mondjon a tényező működéséről; bátran, fölemelt fővel várjuk az ítéletet, mert annak kedvező voltáról garantiát nyújt lapunk 51 éves múltja.

Ötvenegy év! Mily szép idő, mily szép mult és mily jól esik visszatekinteni ama nagy küzdelmekre, melyek szolgálatában lapunk akként szerepelt hogy a közvélemény képviselői, maga a nagy közönség hova-tovább fokozatosabb bizalmával, erkölcsi és anyagi támogatásával ajándékozta meg. Legyen szabad most is, a midőn pár hét lezajlása után lapunk ötvenkettedik évfolyamába lép, azon reményünknek adni kifejezést, hogy a nagyközönség úgy erkölcsileg, mint anyagiilag, oly s talán nagyobb támogatásban fog részesíteni mint azt eddig tevő, mert jövőben is, mint azt eddig tevők, minden önzéstől ment hazafiassággal fogjuk a közügyet és társadalmunkat szolgálni.

Miután lapunk vezetését a mai naptól kezdve új szerkesztő vette át, tájékoztatóul a következőket hozzuk egy a nagy közönség, mint t. előfizetőink becses tudomására.

Lapunk szelleme és iránya marad az mi volt a multban. Párt-politikát a jövőben sem fog folytatni, sőt kerülni fog minden oly alkalmat, mely egy a társadalmat alkotó különböző humán és emberbaráti intézmények, mint egyesek személyes érdekeit hurcolná a közvélemény előtt meg. Jövőben is közügyeink és társadalmunk érdekeinek képviselésében a kö-

zéputat fogja követni és azoknak szolgálatában állani.

Lapunk szelleme részben akként fog egybe állítani, hogy abban a társadalmat alkotó különböző elemek mindenike találjon, olyan valamit a mi érdekelti fogja. Ismeretterjesztő közleményeink mindenikén a tények valódi állása fog végig vonulni. Tárczánk rovatában főttörkvésünk leendő oly közleményeket adni, melyek ismeretterjesztő voltak mellett erkölcs nemesítő és a lélekre ható olvasmányokul szolgáljanak. Hireink rovatában mindenkor arra leendő főfigyelmünk fordítva, hogy azok egy az országos, mint a helyi események nevezetes és megkapó jeleneteit képviseljék. Csarnokunk rovatában humoros karczolatok fognak megjelenni melyekre jeles munkatársaink nagy súlyt fognak fektetni.

Mindezek mellett lapunknak leendő egy állandó melléklete „Iparfejlesztő“ czimen. E melléklet teljesen az iparosok kereskedők és az iparos szakoktatás érdekeit fogja szolgálni. Lapunk szellemének ezen új irányu változtatása által oly közügynek akarunk szolgálatába állani; mely még ez ideig a vidéki sőt még a fővárosi sajtóirodalom által sem volt kellő képen képviselve. E mellékletünk állandó rovatait fogják képezni mindazon közlemények melyek az iparos szakoktatást kimerítően támogatják. Iparosaink érdekeit s általában mindazon közérdekű közleményeket melyek az iparfejlesztést, a helyi és országos érdekeknek megfelelően fogják képviselni. Apróbb közleményeink rovatában állandóan oly értesítéseket közlünk, melyek a helyi iparosok érdekeit, meg az országos ipar ügyek mozgalmait tárgyalják. „Tudakozó.“ czimen egy állandó rovatot nyitunk, melyben alkalma leendő minden iparosnak érdekeit kielégítése tárgyában szerkesztőségünkhez kérdéseket intézhetni, melyekre következő számunkban — sürgős esetekben levélbélyeg melléklése mellett levél-

ben azonnal — kimerítő feleletet adunk, minden díj követelése nélkül. Mellékletünk hirdetési rovata akként leendő össze állítva, hogy a hirdetésekben is minden iparos a szükségesekről teljes tájékozást szerezhessen. Épen ezért fölhevívjuk iparosainkat, és általában az érdeklődő nagy közönséget hirdeteiknek nálunk leendő közlésére, mit pontosan és mérsékelt díjazás mellett fogunk eszközölni.

Lapunk előfizetési feltételei a következők: Egész évre 2 frt. Félévre 1 frt. Közsegeknek 60 kr. évi postadíj előleges beküldése után ingyen.

Előfizetni lehet a kiadóhivatalban; az előfizetési, valamint a hirdetési díjak Zichermann Herman kiadóhoz küldendőek be.

Vántsa György
felelős szerkesztő.
Zicherman Herman
kiadótulajdonos.

Iparosaink érdekei.

Magyar társadalmi és közgazdasági életünk egyik hatalmas contingensének, az iparos osztálynak érdekei, oly szoros kapcsolatban állanak nemzeti egyetemes közvagyonosodásunk felvirágzásával, hogy azoknak rendezése és megóvása már elodázhatatlanul szükséges. Az e tekintetben megindított mozgalom, bár igen sok helyen talált viszhangra, de ama nagy horderővel bíró intenciókhoz mérten, melyek megoldásra várnak, csak részlegesnek mondható; holott ha alapos ujitásokat akarunk létrehozni, a megindított mozgalomnak országosnak kell lennie.

Igen kedvező alkalom nyílik a nagy fontosságú munka megoldására, az épen most szőnyegen levő ipartörvény revíziója által, a mi akként fog eszközöltetni, hogy mindazon ohajtások, melyek egyes ipartársulatok és testületek által hangoztatnak, tekintetbe fognak vétetni.

Kormányunk is átlátva azt a nehéz helyzetet, a mit a szabad iparnak törvény által való biztosítása folytán szabadossá tett, messze kiható intézkedések által törekszik mostan iparosaink helyzetén segíteni. Nevezetesen, közelebről kibocsátott szabályrendelete által rendezte az iparos tanoncok szakoktatását, a mely már életbe is van léptetve; az iparos pályára készülő növendékek előképzése céljából az elemi iskolákban a kézügyességi foglalkozások tanításának bevitelét is tervbe vette és ott, a hol erre az iskolafentartó hatóságok és tanítók vállalkoznak, azoknak meghonosítását anyagilag is támogatja.

A tett intézkedések bizonyára igen kedvező hatást fognak gyakorolni iparosaink érdekeinek megóvására és előmozdítására, de még igen sok oly kérdés vár megoldásra, melyek iparosaink létképeségének fenntartására fontos befolyással vannak. Nevezetesen, a tanoncza segéd- és a mester közötti viszony határozott körülírása; a segéd önálló mesterré lételének bizonyos szakképzettséghez való kötése s ez által a szabad ipar gyakorlatának korlátozása; a kontár ipar eltörlése; az iparos segédek országosan elrendelendő szakképzése; a hálzoló iparosok visszaéléseinek megszüntetése; a külföldi ipari termékek behozatalának korlátozása; stb. stb. mind oly fontos tényezők, hogy azoknak alapos megoldása a mig egyfelől hazai iparunk fejlődésének adnak hatalmas lendületet, addig másfelől meg iparosaink lét érdekeit fogják az eddiginél jóval biztosabb alapra fektetni.

Lapunk melléklete rendelkezésére áll az érdekelteknek e kérdések feletti nézet nyilvánításra és elvárjuk, hogy e fontos és országos érdekű kérdések alapos és iparosaink érdekeit előmozdító irányban való megoldásában az érdekeltek támogatásunkra lesznek.

V. Gy.

TÁRCZA.

Almanach az 1894. évre.

Kiadja **Mikszáth Kálmán**. Egyetemes regénytár IX. évfolyama III. és IV. kötet. Singer és Wolfner kiadása. Ára díszkötésben 1 frt. Minden ajánlat mellett az Almanachból ide iktatjuk Mikszáth Kálmán gyönyörű előszavát.

Egy barátunknál töltöttük a napot (én és két irótársam) a budai hegyek közt. Ebéd előtt egyet barárgoltunk a villája környékén. Alattunk fekvő az óriás város, meglapult házfedeleivel, mintha aludnék s a fölzálló párák a lélekzete volnának.

A várost látva, eszünkbe jutott élete is, idegei, gondolatai, pletykái, napi kérdései. Milyen lesz a Jókai jubileum? Elfogadja-e a főrendiház az egyházi reformokat.

Valaki közbeszólt: „Meglehet, mert a varjúról azt tanultam, hogy szorultságból megessi a cseresznyét és szilvát is, de voltaképen mással él.“

Ugráltunk tárgyról tárgyra, mint a szöcské a fűben. Lesz-e az idén bor? Terem-e sok kenyér? Egy gallyon kakukkot vettünk észre. De kár, hogy el van ilyenkor némulva, külsőben megszólítanak: „Te kis kakukk mond el, meddig él Wekerle?“

Majd az akadémia plagizátoraira fordult a szóbeszéd. Ez is jó téma, szídtuk őket.

Friss, erdei illat lengette meg a mozdulatlan, lomba levegőt, mely ráfeküdt a leperzselt füvekre, mik közt hangyabőr másszót stratégiai rendben egy közeli odvas fatörzshöz — hogy ott tojásokat rakoljanak a veres hangyák a fekete hangyáktól. Micsoda vakmerő ficzkók ezek a veres hangyák! Tesztelgette, milyen ügyesen másztak be a hasadékokon s egy perc alatt lehányávnak vagy elúzódnak a fekete hangyákat, vitték, re bene gesta hosszú hadisorban a tojásaikat hazafelé. . .

Elnéztük érdeklődve. Ni, hát ezek a becsületes hangyák is, hogy elszedik a mások tojásait. Ne bántsátok fiuk a plagizátorokat!

E pillanatban a gyalog uton az erdő felől egy gyönyörű asszonyka jött szembe.

Felédhetetlen sugár alak volt, tojásdad arccsal, fényes fekete hajjal, élveteg ajka körül kacér mosoly, a jobb kezében leeresztett napernyőt vitt, a balban pedig negédesen himbált egy ószi kökörösint. Összerezzenem.

— Mi bajod? — kérdék egyszerre a barátaim. — Elsápadtál.

— Az az átkozott kökörösint. Jaj csak ne látam volna. Most már el van rontva az egész napom.

— Mert haragszol annyira a kökörösintre?

— Mert valamiképen a Bourbonok jelvénye a lilium, annyira jelvénye Singer-Wolfernek az ószi kökörösint. Adott szavam kötelez évről-évre, hogy mire az első ószi kökörösint kiereszti a virágját, beliferálom nekik az előszót az Almanach-hoz. Az első kökörösint ime kinyílt, mire hazamegyek, már nálam lesz Wolfner. Olyan pontos ő mint a balál. S bizonyosan külön tart egy könyvkereskedő segédet a réteke, a ki a kökörösint nyílását lesi. Ti nem ösmeritek Wolfner!

— És van e már valami eszméd?

— Dehogyan van dehogyan. Hol venném hetedszerre? Kírtam már minden gondolatomat a mi az Almanachra alkalmazható.

— Ejh, ne tarts te attól! — biztatott a házigazdám. — Ledől sz majd ebéd után a méhesben egy kis siesztát tartani s megjön a jó gondolat hidd el. Én is ott szoktam a dolgaimat kigondolni s ami eszembe nem jutna, azt belezúmmogik a méhek.

— Igen, igen a méhek. . . No az meglehet, hogy a méhek.

Az asztalnál még emlegették barátaim a szép ismeretlen nőt. Valjon ki lehet? Mily csodálatos a nézése, milyen ritmikus a járása. Hiszen csak azt a kökörösint ne hozta volna. Így azonban gondolni sem akartam rá.

Ebéd után csakugyan eltuszkoltak a méhesbe, egy csibukkot nyomva a markomba. Mert acsibuk is nagy segítség, abban az esetben, ha a méhek macskoskodnának.

Végig heveredtem a kényelmes szalmaágyon. Az átható levegő egy tapadt a szemhéjaimra, mint valami ragasztó gyanta. A méhek csendesen, alacsony zúgattak, döngtek, hozván csáppjaikon az aranyhimet. De az én szétesztett tervező gondolataim őrösen kalandoztak el.

Hogy miről irjak? Talán vázolni kellene, hogyan jöttem sorban a divatok az elbeszélő irodalomban. Először a mese volt a fő, azután a leírás azután a psychologia, azután a jellemzés, most meg már a forma a legfőbb. Igen a forma. A formáról kellene írni. Ugy van, csak hogy ez esztetikai kérdés, és még rá fognak, hogy kritikusként akarok átcsapni. Pedig az én familiámban még nem volt hóhér!

Legjobb, ha azt a viszonyt szinezem ki, mely az Almanach és az olvasó közönség között fejlődött ki. Ez egy aranyos szalmaszál, belefogózkodtam, felsóhajtottam: „Oh Muza segíts!“

A kertajtó e percben megcsikordult, odatekintek s ime ugyanaz a szép asszony lépett be rajta, a kivel délelőtt találkoztunk. Csak hogy a kökörösint most a hajába volt tűzve.

Nesztelenül lépedelt a virágpadok közt egyenesen felém, hűs, rejtelmes szellőt terjesztve szöknyája suhogásával. Leült a lábaimhoz a szalmaágy szélére.

— Ön a muzsát hívta segítségül. — Szólt gunyosan.

— Talán ön az? — kérdém zavartan.

— Nem épen; de azért nekem is vannak tapasztalataim. Akarja, hogy segítsek?

— Ha akarom-e?

— Tehát figyeljen!

(Psz! Ne zúmmogjetez kis méhecské!)
A szép asszony beszélni kezdett:
— Volt nekem egyszer egy udvarlóm (volt sok, de csak egyről beszélek most). Felénk, tiszteletteljesen jött először, fekete kabátban, fehér nyakkendővel, mély meghajlással: „Bocsánat, ha nem vagyok alkalmatlan.“ Megengedtem, hogy házamba lépjen. A következő alkalommal szelíd mo-

szólyal az ajkán jelent meg az udvarlóm: „Asszonyom, kérem fogadjon el engem ismét!“ Harmadszor bekiáltott az ablakon: „Boriska nyissa ajtót!“ S mikor negyedizben jött megzörrent a kilincset és halkan csak annyit mondott: „Én vagyok!“

Elmosolyodott, lehajtotta a fejét, elhallgatott.

— És ötödizor? — kérdém önkénytelenül.

Az asszonyka elpirult, szemérmesen lesütötte a szemét.

— Ön nagyon is kíváncsi. Nos eluntam, meg sokaltam ezeket a dolgokat. . .

— Hogyan? Elunta?

— Igen és egy kulcsot adtam neki, hogy ezen túl szó nélkül jöbessen hozzám.

— Ezzel hirtelen felkelt, kecses pukedlit csinált, hogy ellillanjon. Ohó! kiáltam s utána kapva, átkaroltam a derekát. De mintha késsel szurtak volna a kezembe, roppant fájdalmat éreztem. Fölrriadok, kinyitom szememet s ime egy köpczós méhkas tartottam átölve. Szegény kezem épen a szadálához jutott s a méhek összecsípték.

A másik kezemmel a szememet dörzsöltem. Mi volt ez? Álmodtam volna? De hisz a köpühöz támasztott csibukom még most is füstöl. Varázslat ez vagy látomás? Boszorkány, tündér vagy a muza?

— És mit is mondott? Ah, tudom már. Az előszóhoz segített. Viágos most már. Maga a nagy közönség volt ő egyetlen nőalaknak a képében. Mert mi egyéb a közönség, mint egy széles asszony és mi egyéb az Almanach mint egyik szerencsés udvarlója.

Ez idén már a hetedik légyottra megy a lurkó. . . Természetes hát, hogy fölösleges neki a kisérlet, sőt illetlen.

Ugy van, meg fogom mondani Singer-Wolfernek.

— Uraim az Almanach-nak a zsebében egy kis kulcs van. Hiába rázzák a fejüket. Azt a bizonyos kulcsot értem, melylyel szó nélkül lábujhegyen is benyithat már a közönséghez. Hagyjanak nekem békét. Egy szót se irok. Különbben is megvan a kezem dagadva.

Mai számunkhoz fél ív melléklet van csatolva.

A h e t.

Mint cserjék közül a hatalmas tölgy: válik ki esemény dus történetével az elmúlt hét; ki föllegyzi a jelen napok történetét — messze el mehet, míg oly bő araszt kap mint a múlt napokban. Magasztos, felemelő, lesújtó, tanulságos mind valamennyi, csak az legyen ki megszivlelje.

Szegény Battenberg Sándor! Egy férfi, egy hős, karakter, szerető férj, letűnt dicsőség, tragédia, egy fenséges épész, melyen oly jól esik megnyugodni a mai korban szemlélkedőnek: e volt ő, a boldogult. Boldogult most végleg, örökké; életében kevésre boldogult; mikor már élteben boldogult, korán halálra fordult; egykor népe véle boldogult, nélküle vaj' hogyan boldogult? Boldog talán ő magára nézve, boldogtalan népe s boldog kis fészke nézve. Boldogok mi, kik a sors bolond szeszélyét önboldogságunkra fordíthatjuk. Merészen fénylő, éles karddal vágta be nevét Európa történetébe. Megérte a halandó legnagyobb ha — úgy tetszik áldását, trónon ült; megérte a halandó legnagyobb tragikumát: a trónról lebukott; trónjával szive is üres lett, trónt és szívet egyszerre vesztett. Csak ő bírhatta meg a nagy csapást s lehetett elég erős arra hogy újra építsen reményei szédült romjain. Míg a magassabb értelemben vett lovagiaság, férfi büszkeség, hősiesség, mint eszme — élnek: az ő neve nem megy feledékenységre.

S mily sajátos ötlete az életnek: B a c h Sándor is meghalt. Van-e ki e nevet nem ösmeri, kérdjük Megyerivel. Battenberg élni fog századokon át, Bach csak volt; azért egy ország ölte gyászt: ezt kevesen könnyezik; annak léptein élet virul, ennek léptein halálfa fakadt: az föl hágott a világ színpadára tapsok között s mikor lebukott is nagy maradt, ez felcsuszott bizonyos magasztalig s onnan olyat zuhant, hogy végleg össze törte magát.

Aztán mintha megsokálná az élet amit ama hős halálával terhes gyászt reánk rótt: másik kezével egy menyasszonyi koszorút tart élénk.

Annak a koszorúnak minden virága magyar földön termelt; annak a virágnak minden szirmára egy szó van fölírva: Isten hozott!

József főherceg fia József Ágost esküdt meg Ferencz József királyunk unokájával Augusta hercegnővel Münchenben s ezzel a ténnyel ismét szorosabba fűződött a viszony a bajor fejedelmi család s a mi uralkodó háznak közt.

Egy üdvriadal imánnak égit fölható hangja harsan fel az örömapa, a legmagyarabb főhercegrészsére: áldja meg az isten öt gyermekei boldogságában. Ámen.

Hogyan mulasztatnók el a megemlékezést, ama másik menyegzőről, mely azt jelzi, hogy Csáky Albin gróf, közoktatásügyi miniszter leányát Laurát Hertelendy László miniszteri fogalmazó vette el. A menyasszony nevét ösmeri széles e hazában mindenki, az azt viselő miniszter legjobbaink közül való főúr, gróf; a másikét alig ösmeri valaki.

Le a kalappal uraim!
Az a főúri nő, ki kezét odaadta egy közembernek, hogy szívével azt boldogítsa: minden tiszteletünket kiérdemli. Ez a valódi, a maga fenségességében álló demokrácia. Jól számított a grófnő. Hogy is mondja a költő: a szerelem mindent pótol, a szerelem nem pótolja semmi. A sok gond, nehéz munkában fáradó miniszternek pedig adjon az élet édes gyermeke boldogságában tartós örömet.

Az eszme rokonságánál fogva jut eszembe, hogy minő könnyű lesz ezután a szerelmeseknek! Bécsben, az alsó ausztriai mérnök és építészegylet gyűlésén a repülőgép problémáját oldotta meg az egyesület egy kiváló tagja Welner György. Ezután, ki megszoktetti imádotját, csak egy ilyen léghajóra viszi — itt aztán teljes biztonságban lehet a szülők és detektívektől, csak aztán repülés közben a léghajó kacsávé ne váljékék.

Hja fellele törünk ad astra! Kicsiny e parányi lét az embernek; s bár alig van sokszor helye, hol fejét lehajtaná, kenyere anyyi, hogy vele élhet lecsalapsa, ruhája olyan, hogy vele elindulhatna, a szenttűz, mely olthatlan ég szívében, szárnyat ad szellemének, hogy áttörjön a jelen korlátok viszonyain, s helyet biztosítson magának századok múlva a jövő nemzedéknek.

Bizony mit jó Csokonai hasztalan keresett életében, az előismerést, megértést csak ma nyeri meg, midőn Debreczen lelkes közönsége megáll emlékezeténél felszed megörzés végett tőle eredő minden reliquiát; lelkesül lantja ihletén, kesereg sok hányatásán. Beh jó is volna, ha fel tudna ébredni az üldözött költő s láthatná, mint ünnepli őt a művészet, a tudomány, a kegyelet! Talán édesebb lenne álma folytatása.

Valóban Debreczen városka a napokban átélte egy századra valót. Sürgés-forgás a nép közt, a lapokbani a tanácsteremben, kicsiny és nagyok közt. Egyetem kell ez a jelszó. És az eszme testet ölt,

valóban. Önmagát emeli föl Debreczen nagy gondolatával. Csak annyival fájóbb, hogy a nagy fény mellett ott a nagy árny is. Gondatlanság, roszakarat hanyagság, értelenség: elég az hozzá hogy ma alig beszélnek másról Debreczenben, mint ama végzetes halálról, mely a város egyik polgárát gázkiömlés folytán halálba küldte, nejét pedig ugyan e miatt a halál révéről alig lehetett visszahozni. A város ezrei megnyugtató szigorú vizsgálatot, szigorú büntetést kérünk s mindenek fölött a nyomoruságos gázvilágítás megszüntetését. Ez már sem így, sem úgy nem kielégítő, nem megnyugtató, nem czélhoz vezető, nem hozzánk való.

H Í R E K.

Istentisztelet. Ma vasárnap nov. 26. az ev. ref. templomban a következő lelkészek tartanak egyházi beszédet: nagytemplomban Mint-szent Imre s lelkész; kistemplomban Kovács Emil s. lelkész; uttemplomban K. Tóth Kálmán lelkész; ispotálytemplomban Dicsőfi József lelkész.

Meghívó. A debreczeni jótékony nőegyesület által fenntartott női ipariskola folyó hó 26. án délelőtt 11 órakor tartandó ünnepélyes megnyitására. Program: Elnöki megnyitó beszéd. — 2. A felügyelő bizottság jelentése. — 3. Az iskola ünnepélyes átadása és átvétele. — 4. Egy növendék üdvözlő beszéde a felügyelő bizottsághoz. — 5. A női ipariskola célja és hivatása. Értekezés Vánts Györgytől. — 6. Elnöki bezáró beszéd. A felügyelő bizottság.

A debreczeni orsz. képviselő Wekerlénél. A debreczeni állami tisztviselők lakbérosztályása az 1895. évi költségvetésben fog emeltetni. Ezt ígérte Wekerle miniszterelnök a három debreczeni képviselőnek, kik az áll. tisztviselők Majúsban benyújtott kérvényének kedvező elintézését sürgették. A lakbérjavítás 8-9000 fti kiadást öbltet fog az államkincstárnak okozni; talán annyival több pénzforgalma lesz Debreczennek.

Ingyen rendelő intézet. Dr. Moskovitz Miksa, a ki orvosi diplomáját ma mutatta be a város hatóságának s a ki a bécsi Mária Terézia nőgyógyászati kórháznak orvososa volt, szegény nőknek ingyen rendelő intézetet nyitott. Az ingyen rendelő intézetet N.-uj-utca 1703. sz. alatt van s reggel 8—9-ig áll a nő betegek rendelkezésére.

Debreczen város november 30-iki rendes közgyűlésének tárgysorozatot a pénteki teljes tanácsülésen gróf Degenfeld József főispán elnöklété alatt állapították meg. A közgyűlés érdekesebb tárgyát a következőkben adják: József főherceg jubileumi üdvözlése. — A királyi tábla építkezési ügye s az ide vonatkozó igazságügyi miniszteri sürgető leirat. — Tanácsnok választás s az esetleges megüresedett helyek betöltése választás utján. — Névszerinti szavazás a Debreczen város tulajdonát képező náduvári föld eladás tárgyában. — Kolozs, Nógrád és Fogaras vármegyék külön külön átirata a nemzetiségi igazgatóság megállítására céljából. — Tanács elölterjesztés Jókai ünnepeletése ügyében. — A debreczeni állami tisztviselők lakbér osztály ügye. — A Debreczenben állami segélyvel felállítandó bábiskola ügye. — Bészler Lajos szabadságolása. — Nyugdíjazások. — Főispáni átirat az árvászeki elnöki teendőik tanácsnoki ügykörbe osztása és a szervezési szabályzat módosítása. — Telepedési ügyek. — Polgárosítás. A közgyűlés tárgysorozata után itélve, felette érdekeseknek ígérkék.

A helybeli kaszinó ma délelőtt 11 órakor saját helyiségében választmányi ülést tart. A gyűlés tárgya: megkeresések, folyó ügyek.

Telefon hálózatba e hó folyamán be léptek: Dr. Kardos Samu ügyvéd irodája, a királyi táblai értesítő szerkesztősége, Ullman Károly Budapesti vendéglő tulajdonosa, dr. Freund Jenő ügyvéd irodája, Zichermann Hermann irodája, a Debreczen-Nagyvárad-Értesítő szerkesztősége, id. Kucziga Gábor üzlete és irodája.

Kedvezményes közúti vasutjegyek. A „Debreczeni nőipariskola tanító testület” kérése folytán a „Debreczeni közúti vasut” igazgatósága elhatározta, hogy havi 1 fti 50 krért a tanulók részére kedvezményes jegyeket ad ki a midőn az igazgatóság ezen elhatározásáról a szülőköt értesítjük, felhívjuk, hogy ezen kedvező alkalmat fölhasználni siessenek. A kedvezményes jegyek mellé, a személy azonosság céljából, arckép csatolandó.

Öngyilkosság. Talvizer Alajos mostoha fia Stenczinger Gyula, utóbbi időben czipész-ségégnap este a homokkert soron egyik házban megöltötte magát. Öngyilkosságának oka — szerelmi bánat.

Szaporodás a börtönben. Szegény gyermek még csak nem is napvilágon jött létre. Gyűjtő Zsuzsa a debreczeni börtön rabja az éjszaka egy egészséges fiúnak adott életet. Reggel társai gyerek sírásra ébredtek fel. Az asszonyt a közkórházba szállították.

„Ne fekdj a széna boglya tövébe.” Molnár János öt nő társaságában a mester-utcai szénabogya tövében találta a rendőrség. A csavargókat bekisérték a városházára, mert régen megmondta a nóta: Ne fekdj a széna bogya tövébe.

Zsidó temetés kalvinista pappal. A vallási türelmesség és felekezetek közti egyetértésnek fényes jelét adta Sikó Ernő Tisza-Várkonyon november 19-én temették el Strausz Izrael, 79 éves izraelita vallású magánzó, a t.-várkonyi körorvos apását. Helyben rabbi nem lévén, Sikó Ernő tisza-várkonyi ev. ref. lelkész a halott fölött a halottas háznál és a temetőben megható gyszbeszédet mondott.

Halálozás. Májor István r. kath. püspök, érseki helynök stb. f. hó 21-én Esztergomban, 80 éves korában meghalt. A „jó István bácsi” név alatt ismert és általános köztisztelet- és szeretetben állott főpap, ki oly sokakkal tett jót, már nincs. Nyugodjék csendesen, emléke legyen áldott.

Kikeresztelkedett leány. Egy helybeli fiatal zsidó leány, Moskovitz Róza tegnap

elhagyta ősei vallását s belépett a református egyház kebelébe. A keresztelési szertartást, a mely a nagy templomban nagy számu közönség jelenlétében ment végbe, Tóth István segédlelkész végezte.

A sertéstartási szabályzat revízióját hozta javaslatba az egészségügyi bizottság. A közegészségügyi és köztisztasági szabályrendeletnek a város belterületén való sertéstartásra vonatkozó pontja szerint eddig a belvárosi telkeken négy, a külvárosi telkeken pedig hat darab sertést volt szabad tartani és hizlálni. A bizottság közegészségügyi szempontokból s főleg azért, mert a köztisztaságot a városban lévő vízhiány miatt különösen a főötte kicsiny és zsúfolt külvárosi telkeken több sertésnek tartása mellett igen nehéz eszközölni azt javasolja, hogy a belvárosi udvarokon legfeljebb 4—4 a külvárosi udvarokon pedig csak 2—2 darab sertésnek a tartása és hizlálása engedtesék meg, még pedig azzal a korlátozással, hogy a nyári hónapokban májustól októberig egyáltalában tiltassék el a sertéstartás a város belső területén, az öszi-téli és tavaszi hónapokban is csak olyan alkalban engedtesék meg, ha azok laptéglával kiburkolva, vízhatlan lémszszel leöntve és naponta tisztítva vannak.

Az „Országos lelenczház-egyesület” igazgatósága egy lelkes felhívásban mondja emindazon okokat melyek a lelenczház minél szélesebb alapfektetésé hazánkban kívánatosá teszik. Tér szűke miatt nem adhatjuk a felhívást egész terjedelmében: csak felhívjuk olvasóink figyelmét ezen körülményre, hogy a kinek aláírásai ívek vannak haladéktalanul küldjék be az egyesület irodájába (Budapest, VIII. Kerepesi-ut VI.) s a kik e valóban humánus egylet kötelékében be akarnak lépni, azt igen csekély díj mellett megtehetik. Rendes tag évi 2 fti, pártoló tag évi 5 fti, alapító tag egyszer s mindenkorra 50 ftiot, alapítványos pedig legalább 300 ftiot, úgy hogy a szegény ember is részt vehet az égető hazafias szükséglet megoldásában. Nem ajánlhatjuk elég melegen t. olvasóink becses figyelmébe ez emberbaráti egylet pártolását.

Budapest főváros és dr. Wekerle László. Dr. Wekerle László, Máramaros-vármegye kir. tanfelügyelője, nagy tanulmányt szentelt annak a kérdésnek, hol van Árpád sirja? Egész könyvet írt már össze, melyben nem talá gátva, hanem biztos kombinációkra alapítva adta meg a kérdésre a választ. Ezt a tanulmányt legutóbb Budapest fővárosa is különös figyelmére méltatta. Ugyanis dr. Rácz Károly fővárosi bizottságitag az e hó 15-én tart. tt székesfővárosi közgyűlésen Árpád sirjára vonatkozólag következő határozattá emelt indítványt tett: „Határozza el a közgyűlés, hogy Árpád honalapító fejedelem sirja, illetőleg Fejéregyház a hajdani fekvésének, a rendelkezésére álló adatok alapján leendő meghatározása céljából a magyar tud. Akadémiát és a magyar történelmi társulatot kiküldöttek megnevezése iránt megkeresi, akik a fővárosi régészeti szakbizottság tagjaival együtt H a v a Sándor és erről a kérdéssel alapos tanulmányt író Dr. Wekerle László meghívása mellett vegyes bizottsággá alakuljanak. Továbbá megkéri a kormányt és az ország összes törvényhatóságait az iránt, hogy Árpád sirjának helyén, illetőleg környékén, a honalapítás ezredéves ünnepe alkalmából emelendő emléknék az állam és a törvényhatóságok költségén leendő előállítására végett országos bizottság szervezéséhez hozzájáruljanak Végre föl hívja a fővárosi tanácsot a közgyűlés, hogy ez ez irányban való javaslatokat a kellő időben terjessze elő.

Rejtélyes gyilkosság történt Rákamazon csütörtökön éjjel Pisák József 20 éves parasztleány nyugodtan lefeküdt az istállóban. Éjjeltájban egy nyakára kapott vágás éles tájdalma riasztotta fel álmából. Felugrott fekvő helyéről s ugyanabban a pillanatban látta, hogy egy szürös ember kifutott az istállóból. Felkapta a vasvilát s alig vedé eszre borzasztó sebet, az udvaron keresztül az utcára futott megtámadoja után. Egész a harmadik szomszédig szaladt, itt azonban ereje elhagyta. Visszafordult összefogta a nyakán ejtett vágást, melyből sugárokban szökött ki a vér, vizszatért a házhoz s felzörgette a szobában alvó édes anyját, ki azonnal orvostól szaladt. Az orvos csakhamar meg is jelent, de Pisák Józsefet már nem lehetett megmenteni fél óra alatt elvérzett. A vágás, melyet az alvó Pisák József nyakán az ismeretlen gyilkos ejtett, 17 cméter hosszú, s igen éles számmal ejtetett, mert az összes véredényeket és izmokat keresztül metszette. A gyilkosságról a kir. ügyészséghez jelentés tétetvén, innen Hrabovszky Aurél kir. alügyész ment ki Rákamazra és dr. Baruch Mór kir. törvényszéki orvos, ki a szerencsétlen legény holttestét fölboncolta. Az azzonnal megindított vizsgálatot a tettes földerítése iránt nagyon megnehezíti az hogy semmi olyan körülmény nem forog fenn, mely a valószínűleg koszból elkövetett gyilkosság elkövetőjét illetőleg nyomra vezethetne. Pisák, mikor az üldözésből, már kimerülve, anyjához betért, s annak a történeteket elbeszélte, maga sem tudott semmi olyan körülményt említeni, mely okul szolgálhatott volna arra, hogy valaki életére törjön. Érdekes, hogy nehány évvel ez előtt Rákamazon teljesen hasonló gyilkosság követtetett el.

Boszorkány-pör. A kisvárdai járásbírósg egy érdekes pörnek az iratait küldte át a napokban a kir. törvényszékhez. A panaszos egy dombrádi asszony, aki elmondta a járásbírósgnál, hogy egy másik paraszton szony elhíresztelte róla a faluban, hogy a gyermekét ő rontotta meg, hogy ő boszorkány s ezért már alig van maradása a faluban, üldözik, csufojják. Történt pedig a dolog úgy, hogy a bepanaszolt asszonynak beteg lett a gyermeke. Az orvos lemondott róla s akkor az ssszony — bíróét halván, hogy Beregvármegyében lakik egy tudós asszony elzárndokolt ahhoz, hozott onnan magával füstölő füveket s kilencz vesszőből kötött nyírfa söprőt, amellyel háromszor kellett a beteg gyermeke ingét kiporolni, s a ki a porolás közben a szobába lép, az volt az a ki a gyermekét megrontotta. A beteg gyermek annyja megfogadta a tudós asszony javallatát s mindjárt az első porolás alkalmával benyitott hozzá a panaszos asszony, s valjajk

a kiballgatott tanuk egyhangulag, hogy ez a másodikk és harmadik porolásnál is ismétlődött. Ezért mondta rá a panaszosra, hogy boszorkány. Nem tudjuk, hogy a törvényszék mit fog csinálni az érdekes ügyvel, de nevezetes dolog, hogy a beregi javas asszonyfióli, meg a kilencz águ vesszővel való háromszori kiporolás az ingecskének a beteg gyermeket kigyógyították. Az asszony legalább szentül hiszi.

Óriási termények. Az amerikai utjáról épen csak alig hazatért budapesti maghereskedő Mauthner Ödön máris egy olyan kiállításra lepte meg a budapestieket, a mely pártját ritkítja és az Andrássy uti üzlet kirakataiban kiállított termények oly szépek és olyan óriási nagyok, a minőket eddig még országos kiállításokon sem láttunk. Vannak ott 101, 103 és 108 kilós óriási tőkpeldányok, 11 1/2 sőt 13 1/2 kilós kalarábok, melyek óriási súlyuk daczára sem lások, hanem teljesen zsenekék. Láttunk itt 17 fősúju óberndorf répat is, melyet Friedmann péli termelő, 21 kilós olajbogyóalaku példányt, melyet Harkányi Károly gazdasága és 23 kilós Mammuth-répat Józsa Sándor czeplő gazda állították elő, természetesen Mauthner-től került magból. A hozamok a kitűzött arany díjakat a következők nyertek el: Loltok Gusztáv kengyei asszár, kinek 1600 □ ölenként 940 mm. olajbogyóalaku, Politzer Fülöp dévaványai birtokos, kinek katasztrális holdankint 1007 métermázs óberndorf répája, és Bárány Gábor dobrai bérő, kinek 1600 □ joles holdankint 1011 métermázs Mammuth répája termelt a Mauthner-től beszerzett mag után. Friedmann péli termelő elkésett bejelentésével, neki 1101 métermázs Mauthner-féle óberndorf répája termelt holdanként. Ha tekintetbe vesszük, hogy a múlt tavaszszal milly hideg szárazság viselte meg a répaplantákat, be kell vallanunk, hogy valamint a kiállított termények súlya, egy a hatóságai bizonylatokkal igazolt fenti hozamok bámulatra méltók; mert bámulatosak volnának normális, jó időjárásban is és mindenesetre csak páratlan minőségű jó magvaknak kell az ilyen óriási eredményeket érdemül betudni.

Ternő. Igen, valóságos ternőt csinál az, a ki a „Szabad Szó” című politikai napilapra előfizet. E lap, mely színes képeivel első volt a világ sajtójában, bámulatos és hihetetlen sok előnyt nyújt előfizetőinek. Első sorban ad naponként pompás színes képpel illusztrált, minden irányban az igazat kimondó, mindenről kitűnően értesült lapot két-három regényvel a legjobb íróktól. E regények közül kettő könyv-alakban jelenik meg és az egyik színes képpel van illusztrálva. Ad továbbá hetenkint „Koszorú” című gazdagon illusztrált szépirodalmi hetilapot és „Kalapács” című élelzetlap pompás karrikatúrákkal. Minden negyedéves előfizető kap ezenkívül egy kötet becses szépirodalmi művet legjobb íróinktól tetszés szerinti választásban. Ugyszintén egy gazdag tartalom és minden tudnivalót magában felölelő naptárt. De a mit egyetlen egy magyar lap még eddig nem nyujthatott, ad a „Szabad Szó” előfizetőinek oly fényes és nagybecsű ajándékot, mely minden magyar családnál hazafias örömöt fog okozni. A „Szabad Szó” ugyanis hogy viszonyozza a magyar olvasó-közönségnek azt a rendkívüli pártfogást, melyben fennállításának aránylag rövid ideje alatt részestül, elhatározta, hogy minden előfizetőnek, ki legalább három hónapra fizet elő a „Szabad Szó”-ra egy „Magyar Történelmi Album”-ot ajándékozz. Ez album, mely a magyar történetnek egy kitűnő író által írott részét foglalja magában, ötven színes képpel van illusztrálva, melyek mindegyike egy-egy remek mű. Az egész mű kiállításra, valóban pazar és bátran elmondhatjuk, hogy magyar történet ily pompás, diszes kiállításban még nem jelent meg. A „Magyar Történelmi Album” természetesen aranyozott díszkötésben lesz, úgy hogy díszét fogja képezni még a legelőkelőbb szalonnak is. A „Szabad Szó” ily sokat csak azért nyujtat olvasóinak, mert példátlan az a támogatás, melyben a közönség részesíti a „Szabad Szó” ma Magyarország legelterjedtebb és legkedveltebb lapja. Nzm is csoda. Az itt fölöröltakat megkapja az olvasó, ha 3, mond: három forinttal előfizet egy évnegyedre bármely naptól kezdve. Most tehát kérdezzük a „Szabad Szó”-ra előfizetni nem valóságos ternő-e

Irodalom és művészet.

„Jó Egészség” naptára megjelent a magyar nép számára az országos közegészségi egyesület kiadásában az 1894. évre. Ez a rendkívüli izléses népkalendárium változatos, mulatózó tartalmával és szép kiállításával máris meghódította a magyar népet és évről-évre több példányban terjed el és szorítja ki az egyéb kalendáriumokat. A legújabb harmadik évfolyamban is törül metszett eredeti cikkek kedveskednek legjobb íróink a népnek, kerülve mindenütt a tudáskosságot. A naptár ára 30 kr., de a ki 2—2 példányt rendel, az példányonként 27 krajczárért, 50 példányon felül 22 krért kapja példányonként bérmentes küldéssel az egyesülettől. Melegen ajánljuk a naptárt különösen néptanítóknak, jegyzőknek és mindenkinek, a ki a nép javát szíven viseli. A pénz előlegelesen az országos közegészségi egyesület pénztárához, Budapest, Eszterházy-utca 2. alá küldendők.

Megjelent a debreczeni ev. ref. egyház felsőbb leányiskolájának szervezete. Debreczen. Nyomatott a város könyvnyomdájában. Aki megakarja szerezni a város nyomdájában megtudhatja árát.

Rózsavölgyi és Társa budapesti czég kiadásában következő zeneművek jelentek meg: „Le Mirilton” Boskovitztól ára 3 korona. „Magyar dalok” hegedűre zongora kísérettel könnyű ábránd alakban átdolgozta Rieding Oszkár. Három kedvelt átiratott tartalmaz. Ára együtt 7 korona 40 fillér. „A liba pásztor” operette keringő Forrai Miklóstól. — Ára 2 korona. Mindenik diszes kiállításban, az utóbbi annyira, hogy a czim alig olvasható.

Kis lutri. 1893. November 22-én.
Brünn 85 10 6 55 79

Az iparos tanoncok és a rajzoktatás.

Ha végig lapozgatjuk az 6-kor történetét, főfigyelmet fordítva a görög nemzet művelődésének fejlődésére, azon meggyőződésre jutunk, hogy annak aethetikai izlése, az előállított művek plasztikai szépsége a művészetek s különösen pedig az iparművészet terén tűnik fel. Az elért eredmény az építészet, az eszményített tökély a szobrászat terén előhaladt korunk kényes izlését nemcsak ki nem elégitik sőt fejlődésének eszközül és törekvésének végcéljává kell elismernünk. A tünivei romok között talált padolat-részletek; Indiában Ellora városában levő sziklatemplomok, Persepolis romjai között talált oszlopok, az egyiptomi oszlopfelvezetek, gulák, oszlopszatos csarnokok; a karnaki palota bejárata, Görögországban a dór- és jón-oszlopok, Athénban a Pantheon és az Acropolis mind-mind oly műkincsek, melyek korunknak ugy az építkezés, mint a szobrászat terén minta gyanánt szolgálnak ma is.

Az építészeti és szobrászati terén felmutatott stilszerű alkotásoknak a multban a genialis ész mellett a rajz ismeretét kell első helyen keresnünk.

A rajzismeret szakszerű elsajátítása és annak fokozott fejlesztése szülte a mesterkezeket, melyeknek e téren hódító hatalom és örök élet biztosított.

Korunk realis irányu törekvései, melyek a hasznos mellett a külsőségekre is sokat adnak, pangó iparunkat is felrázták álmából és arra törekszik, hogy a hasznos a külső csinnal egyesítve a külföld előhaladt iparával egyenlővé, versenyképessé tegye. Hogy e magaslatos eszme testté legyen és iparunk az őt megillető helyre emeltesse, első helyen is gondoskodva lett az iparostanonczok szakszerű oktatásáról az által, hogy a magas kormány hazánkban csaknem mindenütt felállította az iparostanoncz iskolákat. Tehát a bölcsönél kezdette a munkát, hogy a leendő iparosok teljes tudatával bírjanak, ugy a saját, mint nemzetünk érdekében gyűjtendő szakszerű ismereteiknek megbecsülhetetlen hasznával.

A felállított iparostanoncz iskolák tananyagának feldolgozásánál első helyen is a rajzra van fordítva a figyelem, mint oly tantárgyra, mely az egyedüli eszköz arra nézve, hogy az iparosok kézügyességét, az előállítandó tárgyak külső alakját, a külsőt a hasznossal, az izlést az ezzel járó haszonnal biztosítani tudja.

Valaminek a haszáról valakit meggyőzni addig, a míg az illető annak hasznát kézzel foghatólag nem élvezi, tapasztalatból tudjuk, hogy az egy kissé nehéz feladat, nehéz munka. Így voltunk és így vagyunk még ma is iparosainkkal a rajztudomány hasznos voltának bebizonyításával. Hiába utalunk a multa, hiába a jelenre, a külföld iparát állítva bizonyító eszközül állításaink igazolására, mert álláspontjukat nagyon ritkán tudjuk megingatni, miután igen gyakran kell hallanunk ilyen argumentumokat: „én sem tanultam rajzolni, s hála Istennek még is megtudok munkám után élni, jobb volna a rajzolásra fordított időt olvasásra meg számolásra fordítani.” Az ilyen megjegyzések, az ilyen közöny az, mely ellen küzdeni kell az iparostanonczok rajzoktatásánál, és ez a közöny nem engedí lehetőséggé teszi azt, hogy a rajz oktatásból felvett tananyagok csak egy tizedét eltanítani, megvalósítani lehessen. Ime tehát a tanoncok első oktatója, a mestere az, aki még nem bír a rajz ismereteknek kellő értéket tulajdonítani, elegendő tudománynak gondolva azt, a mit ő tud, nem gondolja meg, hogy a keze alól kimenő mesterlegény, ha más városba vagy éppen külföldre talál utazni, a tanultak után képtelen mindennapi kenyerét is megkeresni.

Ez volt az első akadály, de lássuk még a többit is.

Az iparostanonczok ismeretekbeni hiánya a második, vagy más szavakkal fejezve ki, az iparostanoncz helyzetének menekülési gyűlöhelye azoknak, a kik rendszeren kevés vagy éppen semmi előismerettel lépnek az iparostanoncz pályára. Ennek következtése mi lehetne egyéb, mint az, hogy az iparostanoncz iskolában igen gyakran az elemi iskola I-ső osztályának tananyagával kell küzdenie, miből kifolyólag a tantervben felvett ismeretek elsajátításáról szó sem lehet. Nem lehet, mert a heti 6 óra nagyon kevés volna még abban az esetben is, ha azokat pontosan látogatnák, hát még mikor megtörténik, hogy egy 40 tagból álló osztályban alig van jelen 10—15. Megtörténik ritkábban az is, hogy jelentkezik az iparostanonczok közt egy néhány olyan is, ki az elemi iskola 4, esetleg 6 osztályát elvégezte, annak is a rajzban szerzett ismerete vagy

semmi, vagy igen-igen kevés; miután népi iskoláinkban, t'szelet a kivételnek, semmi elemi rajzismeretet nem tanítanak. Ime tehát éppen azon ismeretből nincs megvetve az alap, mire az életben mint iparosnak, ha élehető és versenyképes iparos akar lenni, a legnagyobb szüksége van.

Nem célozom ez alkalommal mindazon akadályokat előszámlálni, melyek az iparostanonczok rajzoktatását hátráltatják, mert tér szűke miatt nem fejthetném fel azon körülményeket, melyeknek alkalmazása véleményem szerint mindazokat megszüntetné.

Első helyen magunkkal az iparos mesterekkel kell meggyőzőleg elhitetni azt, hogy a rajzra ép oly szüksége van a tanoncoknak, meg neki is, mint arra az eszközre, melylyel dolgozik. A rajzban a jár-tasság adja meg a kéznek a határozott ügyességet, finomítja az izlést, s végre a rajz alapos ismerete és annak szakszerű alkalmazása adja meg munkájának értékét. Hogy mindezekről az iparos-mesterek kézzel foghatólag meggyőződjenek, alkalmat kell nyújtani egy magas kormánynak, mint az egyes törvényhatóságoknak, az elsőnek országos, a másodiknak megyei kiállítások rendezése által, azért hogy a látottakból okuljanak és lássák át azt, hogy haladniok kell, melynek főkélléke első helyen is a rajzismeret, melynek segítségével az ily kiállításokon látott szebb czikkeket magának lemásolva, háznál a rajz után próbát tehet előállítására.

De ezeknél is sokkal célra vezetőbb lenne a minden városban rendezendő iparos-versenykiállítás, mely hatalmas eszköz volna arra, hogy minden iparos a maga szakmájába vágó czikkeket kiállításában, mint szokták mondani: kitégyen magáért. Az ily kiállítások alkalmával az erkölcsi jutalom abban nyilvánulna hathatósan, hogy minden egyes iparczikknél fel lehetne mutatni a haladást, be lehetne bizonyítani a hovatovább megvalósuló versenyképességet, mely naponként kézzel foghatólag érezhető a kiállított munka értékének emelkedésé is. Az ily kiállítások alkalmával meggyőződnék minden iparos arról is, hogy az ő szakmájába vágó iparczikkeknek az értékét nagyban emeli a külső csin és az izléses összeállítás, a mit nem lehet könyv, vagy egyszeri látásból megtanulni, hanem csak a rajzismeretek alapos és szakszerű elsajátítása által.

Az iparostanonczok felvételénél pedig célszerűnek látnám a következőket:

Haszon oda az iparhatóság, hogy az iskolát a tanoncok látogassák pontosan, mit ha nem tennék. a törvény szigorán kívül, a mulasztott órákat oly formán pótoltatná után, hogy felszabadulást addig nem engedélyezze, a míg az iskola igazgatósága bizonyítványt nem állítana ki azok utánpótlásáról.

A rajztanítás módszeréről legyen elég e pár szóban fejeznem ki a követendő elvet, hogy a kezdet első lépésétől mindaddig, a míg a tanonc az iskolába jár, a gyakorlati rajzminták szem előtt tartásával, szakmájába vágó másolatok felvételére, ezekből kifolyó ujak alkotására oktattassék. Sőt ha akad egy-két tehetségesebb tanonc, a mester közbenjárása folytán egy-egy egyszerűbb czikket rajz után kell megkésztetni, hogy ez által is, mintegy szemléltetve, bizonyíttassék be a rajzban jártasság gyakorlati haszna.

Végezetre a vizsgálatok alkalmával rendezni szokott munkakiállítások alkalmával rendezni szokott munka kiállítások alkalmával igen célszerű leendő jövőben, ha a tehetségesebb tanoncok az általuk kiállított tárgyak rajzát részletekben és összeállítva is bemutatják, mert ezáltal nemcsak a közöny lesz megtörve, hanem hathatósan elő fogja a rízt iránti szeretetet segíteni, s továbbá meggyőződést arról is, hogy leendő iparosaink szakmájokban értelem, szakszerű jártassággal fognak bírni, a mi biztosítja egyfelől azok megélhetését, másfelől emelni fogja iparunkat benn és a külföld előtt.

Vántsza György.

A kézügyességi oktatás Hajdu-megyében.

A kereskedelemügyi m. kir. minisztérium egyik igen fontos és iparosaink érdekeit előmozdító elhatározására van szerencsénk iparosaink figyelmét felhívni. Ugyanis, mozgalom indult meg az iránt, hogy az elemi népiskolák osztályaiban a rendszeres elméleti tantárgyakkal kapcsolatban, oly elemi ügyességhez juthassanak a gyermekek, melyeket majd az életben érvényesíthetnek. Az adandó gyakorlati ismeretek, melyek a kézügyességi foglalkozások tanítása által a növendékeket az egyszerűbb gyakorlati munkák kivételében teszik járatosá, előkészítői lesznek azon nagy contingensnek, kik az iparos pályára készülnek. A kézügyességi foglalkozásnak rendszeres tanítása által kettős siker

van biztosítva: egyik az, hogy a tanuló gyakorlati életre való képzést nyer, a másik meg az, hogy iparosaink olyan tanoncokat kapnak jövőben, a kik már elő vannak készítve e pályára.

A mozgalom élén álló vezérférfiak tevékenysége már biztosította a kézügyességi foglalkozásoknak vármegyénkben leendő oktatását, miután a kereskedelemügyi m. kir. miniszter idei 73.754. sz. a kelt elhatározásával azt, s jövő 1894. év augusztus havában tartandó tanfolyam rendezésével és annak anyagi költségei fedezetére kiutalt összeggel engedélyezte.

A nagy horderővel bíró új intézményt engedélyező leirat a következő:

Hajdu-vármegye közigazgatási bizottságának.

A kézügyességi oktatásnak a vármegye területén levő iskolákban való meghonosítása tárgyában f. évi szeptember hó 29-ről kelt 69.690 sz. leiratom kapcsán a földmívelésügyi miniszter uralmában létesített megállapodásaim alapján következőkről kivonom a bizottságot értesíteni.

A megyében az illetékes iskola fenntartó hatóságokkal oly megállapodásra jutnia sikerül, mely szerint azok a hatóságok alatt álló iskolákban a kézügyességi oktatást bevezetni hajlandók és társadalmi uton sikerült biztosítani a kézügyességi oktatással foglalkozó tanítóknak f. évi 45. sz. jelentésében említett jutalmakat, hajlandó vagyok a földmívelésügyi miniszter uralmában egyetértőleg az illető tanítók részére szükséges szaktanfolyamot rendezni és ezenkívül hajlandó a földmívelésügyi miniszter ur a létesíteni kért füztelepet is tárczája terhére berendeztetni.

A tanfolyam 15 tanítóval 1894. július hó 5-től augusztus hó 20-ig tartana és költségvetését következőkép állapítom meg:

15 tanító ellátása á. napi 1 frt	
hathétre	690 frt.
A vezető tanító fizetése utazási költséggel	120 frt.
A tanfolyam berendezése	300 „
Füz-, száma- és nádanyagokra	200 „
15 iskola első berendezésére	375 „
Összesen:	1685 frt.

A tanítók lakásáról és a tanításhoz szükséges műhelyről a bizottságtartozik gondoskodni mivől főlhivom, hogy ugy ez irányban, mint az iskola fenntartókkal és a jutalmak tekintetében tett intézkedései eredményéről tegyen hozzám jelentés.

Az illető iskolák kijelölését, melyeknek tntitói a tanfolyamra küldendő lesznek a bizottság fogja Sterényi József kir. iparfelügyelővel egyetértőleg eszközölni, a kit egyidejűleg megbízam, ezen tanfolyam szervezésével.

Budapest, 1893. október 28.

Lukács s. k.

E magas leirat értelmében a kézügyességi foglalkozások oktatása tárgyában megindított mozgalom, már oly bevégzett tényhez jutott, mely csak a kivitelre vár. Meg vagyunk győződve a felől, hogy ugy az iskola fenntartó hatóságok, mint a tanítók átfogják érteni e nagyhorderővel bíró új oktatási rendszer fontos intencióit és sietni fognak azok mielőbbi megvalósítását lehetővé tenni.

V. Gy.

HÍREK.

— **A kézügyességi oktatás tárgyában** Hajduvármegye közigazgatási bizottsága szaktanácskozmányt hívott f. é. Decz. 4-én össze. Mint-hogy ez értekezletnek lapunk szerkesztője is megbizott tagja: alkalmunk lesz a szaktanácskozmány lefolyásáról tüzetesen értesíthetni olvasóinkat.

— **Az ipar és kereskedelem fejlesztése.** A mint azt az ország 1894. évi költség-előirányzatának tárgyalása alkalmából igen jól tudjuk, Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter 250 ezer forintot vett a jövő évre fel tárczájába az ipar és kereskedelem fejlesztésére. Ezen összegből segílyezi az orsz. iparegyesületet; a vidéki iparfejlesztő bizottságokat; háziiparegyesületeket; az alakítandó kisipari raktár és anyagbeszerzési szövetkezeteket; a létesítendő központi munka-műhely telepeket; a meghonosítandó új iparágak vállalatait s végül utazási ösztöndíjakat oszt ki a törekvő iparos és kereskedő ifjak részére tanulmányi utak tétéle céljából. Mindezekre főlhívjuk az esetleges igénybevitel tekintetéből iparosaink figyelmét.

— **Központi ipartelepek.** Hosszas és beható tanulmányozás után megállapították a létesítendő ipartelepek ügyeinek főbb módozatait. Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter ezen terve megvalósítása által a kisiparosok tarthatatlan helyzetben ohajt segíteni. E fontos tárgyat, mely kisiparosaink nagy számának anyagi létkérdését van hi-

vatva biztosítani, jövő számunkban tüzetesen fogjuk ismertetni.

Tudakozó.

Egy építő iparos helyben. Azon kérdésére, hogy az építendő országos tanítói árvaház terve elkészült-e és mikor lesz az árlejtés az építésre nézve? A következő határozott felvilágosítást adhatjuk:

A közoktatásügyi miniszter az orsz. tanítói árvaház terveit elkészítette s közelebről illetés helyre lefogja küldeni s már december hó közepé táján az árlejtés is eszközöltetni fog. Örömmel jelezük azt is, hogy a terv jóval nagyobb lesz az előirányoztnál, a mi annál is inkább örvendetes, miután az építési ajánlatoknál első helyen is városunk iparosainak ajánlatai fognak tekintetbe vétetni.

Egy vidéki szülő. Hozzánk intézett azon kérdésére, hogy a nőegylet által Debreczenben létesített nőipariskolát végzett növendék lehet-e munkatanítónő? Tudjuk, hogy igen is lehet, ha mint rendes növendék az iskola két éves tanfolyamát végzi és magán szorgalmán, a munkamesternő képzőintézetek kevés számú és terjedelmű tantárgyaiból Budnpesten vagy Kolozsvárt vizsgát teszen.

Tudakozó cipésmester helyben.

Hogy az e hó 21-én, a budapesti cipészek értekezlete mit végzett? arról a következő határozati javaslatot van szerencsém tudomásra hozni: „Tekintettel azon elvitázhatatlan tényre, hogy a sitzmunka több iparágra minden irányban károsnak bizonyult, de különösen nagy munkáscsoportok a termelési mód ezen alakja által a legnyomasztóbb és idővel tarthatatlan állapotoknak vannak kitéve, mert általa a munkásvédő törvények amugy is sovánny határozmányai tárgytalanokká válnak, és egy belátás nélküli nyereségvámbózó vállalkozó csoport kegyelmének vannak kiszolgáltatva; tekintettel továbbá arra, hogy a sitzmunka a modern termelési rendszernek rég ellentmond, és annak fentartására más okok nem hozhatók fel, mint az eddig is mérvadó, t. i. hogy egy csoport vállalkozó részére a legjobb eszköz nagy munkáscsoportok határnélküli kiszákmányolására és elnyomtatására; kimondja a mai gyűlés, hogy ezen állapot ellen a törvényhozás útján való eltörlést kérve, és egyebiránt minden rendelkezésre álló eszközökkel fog küzdeni. Ugyanigy határt kell állítani a nem kevésbé ártalmas házi iparnak és erre vonatkozó törvényes rendelkezéseknél első sorban a munkások jogos kívánságai és követeléselei veendő tekintetbe, mert különben semmi biztosíték sincs arra nézve, hogy egy a viszonyoknak megfelelő reform ellen ez irányban várható volna.” Igen ohajtandó lenne e határozati javaslat mellett a debreczeni cipész iparosoknak is saját érdekében állás pontot foglalni.

Kosárfonó iparos helyben. Azon kérdésére, hogy füzvesszőt honnan lehet beszerezni? tupatom, hogy ez idő szeriut Tiaza-Füredről, jövőben pedig már Debreczenben is belehet szerezni miután a kormány intézkedett az arany füzvessző telep létesítéséről, minek munkálata ma már folyamatban van. Közli

a szerkesztő.

Szerkesztői üzenet.

— „Egy poéta legendája.”

Várja mit hoz az újság Poétáskám gyield hát

Szerkesztői
Izenet
Költeménye
Nem jöhet.

„Ének az asszonyról. Vágy. A legszebb.” Mind nem nekünk való Nem ér a quantitásra termelni — kíváncsólag verset, hanem első a kvalitás.

— **Ajánlás a Dóczi „Csókjához”** Nem ajánlanám hogy olvassa más is ez ajánlást, mert az egész világ elszokna a csók édességétől az ily keserű ajánlgatás után.

— **Édes álom.** Tagadhatatlan jól meg van írva; de talán nagyon is sikamlós. Az a fej mely ilyet is így tud leírni, mást sokkal inkább szebben képes s még hozzá nem is kell attól tartani hogy az olvasónak arczába kergeti a vért.

— **Az ő névpapjára.** Azt írja ön, hogy sokat dolgozott nekünk s olvárná hogy ezt csak közö-tesszük. Köszönettel ismerjük el, hogy nevét sokszor láttuk habár nem sokszor láttuk. De ez valamint nem adhat jogot arra, hogy bizonyos dolgot habár a mértéket meg nem őríti — közöljük. Ugy az sem következik belőle, hogy elkedvetlenedjék. Mi lett volna azokból a híres generálisokból, kik csak futásra vésznyeltek, ha reményüket, végleg elvesztik! bizonyára, egy jövő eshetőlegesen nyert csata kilátását is elzárták volna. Csak előre. Hisz ön maga írja:

Bocsáson meg hogy ezt irám
De el biz' egyszer olvasám,
S tán' aludva rája egyet
Rövidet irtam volna s szebbet.

Felelősszerkesztő: Vántsza György.
Kiadótulajdonos: Zioherman Herman.

BÉCS, DEBRECZEN,
 Mariahilferstrasse 35. *Alapított 1845-ben.* Főter, 1829. sz. a.
 a m. kir. posta átellenében.

KITÜNTETVE TÖBB VILÁGKIÁLLÍTÁSON.
NEUMANN M.
 bécsi férfi-, fiu és gyermek ruha-raktára

ajánlja az őszi és téli időnyre becses figyelembe vételre a következőket

Férfi öltönyök	12 frttól feljebb.
Fiu öltönyök	8 " " "
Gyermek öltönyök	4 frt 50 krtól feljebb.
Téli kabások	13 " " "
Mentsikoff	12 " 50 " "
Chesterfield	15 " 50 " "

Továbbá vadász- és lovaglókabátok posztó- és szőrme-béléssel, ugy-
 szintén utazó-bundák.

A legolcsóbb szabott ár mindegyik darabon számokban meg van jelölve,
 tehát minden t. vevő a kellemetlen alkudozásoktól meg van kímélve s így természet-
 esen biztosítva van arról, hogy az általa vásárolt ruhákért csak oly árt fizetett,
 mely annak minőségével egyenértékű.

Mérték uáni megrendelések pontosan teljesítetnek.
 (129.) 6—?

Halifax. Mercur.
Legolcsóbb beszerzési forrás.

Korcsolyák minden rendszerben.
 Szén- és fakosarak.
 Kályhaellenzők és tüzszerék.
 Vasbútorok, fürdő- és üllő-kádak.
 Budweisi porcellán- és majolika-kályhák.
 Meidingi, töltő és központfűtési kályhák.
 Száncsengek és zörgők.
 Csákányok, fejszék és keresztvágó fűrészek.

TÓTH GYULA
 vasnagykereskedőnél
 DEBRECZEN, Városház sarkán, Piact-
 és Hatvan-utca sarkán.
 41—52 (25)

Jackson Heines. Patent.

BOROS TESTVÉREK
 Debreczen, Kossuth (Czegléd)-utca 3-ik szám.

A közelebbi karácsonyi ünnep alkalmából ajánljuk nagy női kézi-
 munka raktárunkat
ELŐNYOMOTT, KEZDETT ÉS KÉSZ DÍSZTÁRGYAKBAN.
 Különös figyelmet kérve czélszerű
ajándék tárgyat szolgálható
FELTŰNŐ OLCSÓ NŐI RUHASZÖVETEINKRE, u. m.:

egész gyapju dupla széles cheviott szép divatos színekben	méter ár 23 kr.
" " " " csikos Mohair	" " 30 "
" " " " chanchan (szintiratszó) kangarn kelme " " "	" " 32 "
" " " " sima mellirtes plain kelmék	" " 32 "
" " " " sima csikos és koczkázott posztók " " "	" " 35 "

ezekon kívül jó minőségű

1 forint és 1 frt 20 krajczáros kelmék leszállítva 50 krajczárra.
 Egy ruhára 7 méter egész gyapju dupla széles kelme 1 frt 61 kr.
 Leszállított árú, mosásban szintartó velezek méter ára 22, 25 és 26 krajczár.
 Escharpok, crem, rózsá, kék és bordó színekben darabja 40, 75 kr. és feljebb.
 Selyem csipke-zsebkenők darabja 10 kr. — Meleg alsó-szoknyák darabja 75 kr.
 (171.) 1—6.

FLEISCHER ÉS TÁRSA
 GÉPGYÁRA
 ÉS
VASÖNTÖDÉJE
KASSÁN,
VÁM-UTCZA
12-İK SZÁM.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legújabb tapasztalatok szemmel tartá-
 sával czélszerűen s gondosan gyártott gépeit, nevezetesen:
Szeoskavágókat kézi- s járgányhajtásra.
Répvágókat s tengeri morzsolókat.
Olajsajtókat s olajmagpörkölőket.
Olajmag-zuzókat.
Örlő és daráló-malmokat.

Továbbá mindennemű szivattyukat, gőzgépeket és gőzka-
 nokat, szeszgyárberendezéseket stb.
 Gyártmányaink állandó készletét tartjuk gyárukbán, bizományi
 raktár pedig:

LÉSZAI és TÁRSA uraknál
 DEBRECZENBEN.
 Gyártmányaink árjegyzékét kívánatra bérmentve küldjük.
 (147.) 3—6.

Uj fakeskedés!!
Olcsó épület- és asztalosfa-anyagok
beszerzési forrása!

A „Debreczeni faárú raktár szövetkezet“
 az eddig Rössler Richárd és Horváth János urak által a szövetkezet megalaku-
 lásáig megbízásból kezelt faüzletet átvette s azt ezentúl saját kezelésében,
 mint törvényszékiileg bejegyzett cég folytatja.

Ezen szövetkezeti új fakeskedés, mely városunk iparosai, nagykereskedői,
 vállalkozói és pénzintézetei pártfogásából keletkezett, hivatva van az eddigi magas
 faárakat megszüntetni és lehető legjutányosabb árakkal a fát szükségű közönsé-
 get ellátni.

Már az eddigi 6 hónapi működés is, midőn az üzlet megbízásból kezeltetett,
 igazolja az üzlet életképességét és azt, hogy csakugyan közszükségletet szolgál, s a
 midőn a faárú raktár szövetkezet az üzletet saját kezelésébe vette, még inkább
 módjába van a nagyközönséget úgy a faanyag árában, mint minőségében a lehető
 legelőnyösebben kielégíteni.

Hogy a szövetkezet ezen feladatának minél inkább megfelelhessen, kérjük a
 nagyérdemű közönséget minél kiterjedtebb pártfogásra, mert a nagyobb forgalom
 elősegítésével a szövetkezet képes lesz a faárakat még inkább leszállítani.
 Faraktárunk

asztalos- és épület-faanyagokkal nagyválasztékban
 dusan van felszerelve.

Iroda, deszka- és épület-faraktár:
Homokkert 258. szám alatt, a közraktárak mellett.
Telefon 131. szám.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve,
 kitünő tisztelettel
 (135.) 5—52. **Debreczeni faárú-raktár szövetkezet.**

A legjobban tápláló kenyeret
 a rozsliszt szolgáltatja.

Minden második héten friss örlésű,
 kitünő minőségű

PITLÉLT ROZSLISZT
 zsák számra és kimérve
 jutányos árban kapható
Geréby Fülöp
 kereskedőnél.